

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR IF P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2021-09-29 Nr. 429-351

Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *If P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Buvo sudaryta Būsto draudimo sutartis (draudimo liudijimo (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Draudimo sutartis), apimanti laikotarpį nuo 2020 m. birželio 30 d. iki 2021 m. birželio 29 d. Draudimo sutartimi buvo apdraustas kotedžas (sublokuotas gyvenamasis namas), esantis (*duomenys neskelbtini*), namų turtas bei turto valdytojo civilinė atsakomybė. Draudimo sutarčiai taikomas draudimo variantas „If super namai“.

2021 m. birželio 4 d. pareiškėjas draudikui pateikė pranešimą apie apdraustame pasate pastebėtus sienų sugadinimus: „pastebėta, kad sienos virš lango ir kitose vietose suskilusios, miegamajame ir kitose patalpose“.

2021 m. birželio 7 d. draudiko atstovė UAB „Smart claims“ atliko sugadinto turto apžiūrą. Sugadinto, apgadinto turto apžiūros akte (toliau – Apžiūros aktas) nurodyta: „sutrūkinėjo sienos ir lubos“. UAB „Smart claims“ 2021 m. birželio 18 d. sudarytoje Nuostolių nekilnojamajam turtui priežasties vertinimo ataskaitoje (toliau – Ekspertinė išvada) nurodyta, kad labiausiai tikėtina pastato vidaus patalpų lubų ir sienų daugybinių apdailos defektų atsiradimo priežastis yra natūralus pastato konstrukcijų ar jo dalių judėjimas ir sėdimas.

Vadovaudamasis Draudimo sutarčiai taikomų Būsto draudimo taisyklių Nr. TBD-20191 (toliau – Taisyklės) 74, 79 ir 82 punktais, kuriuose nustatyta, kad draudimo išmoka nėra mokama, jei įvykis neatitinka staigaus ir netikėto įvykio kriterijų ir žala buvo padaryta dėl konstrukcijų nusėdimo, pakilimo, pasislinkimo, išsiplėtimo, taip pat dėl pastato statybos klaidų ar trūkumų, draudikas atsisakė pareiškėjui išmokėti turto defektų remonto išlaidas atlyginančią draudimo išmoką.

Nesutikdamas su draudiko sprendimu atsisakyti mokėti draudimo išmoką, atlyginančią pastato sienų ir lubų skilimų remonto išlaidas, pareiškėjas 2021 m. liepos 2 d. raštu draudikui pateiktoje pretenzijoje nurodė, kad UAB „Smart claims“ parengtos išvados dėl žalos atsiradimo priežasties yra tik tikėtino pobūdžio. Pareiškėjas pabrėžė, kad „protokole privalo būti pastato konstrukcijų judėjimo matavimo duomenys, kokiais prietaisais (jų charakteristikos ir meteorologinė patikros žyma) buvo atlikti matavimai bei kokiu būdu ir kaip nustatyta“.

Draudikas 2021 m. liepos 15 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodė, kad Ekspertinėje išvadoje pateikti duomenys yra pakankami, siekiant pagrįsti draudiko sprendimą nemokėti draudimo išmokos.

Nesutikdamas su draudiko atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodytomis aplinkybėmis, Lietuvos bankui pateiktame prašyme nagrinėti vartojimo ginčą pareiškėjas nurodė, kad apdraustas pastatas buvo rekonstruotas 2006 metais, taip pat keletą kartų buvo atliktas apdrausto turto remontas, todėl pastato konstrukcijos buvo stabilios. Pareiškėjas teigė, kad pagal ankstesnį pranešimą apie apdraustam turtui padarytą žalą (plautuvės sugadinimą) draudiko darbuotojų atliktos sugadinto turto (virtuvės) apžiūros metu pareiškėjui buvo nurodyta kreiptis į draudiką dėl pastebėtų apdrausto būsto defektų. Pareiškėjo teigimu, virtuvės apžiūrą atlikę draudiko darbuotojai nurodė, kad būsto defektai pagal Draudimo sutarties sąlygas yra pripažintini draudžiamuoju įvykiu. Pareiškėjas draudikui kėlė reikalavimą pateikti

duomenis apie draudiko darbuotojus, kurie, pareiškėjo teigimu, jam pateikė informaciją apie būsto sugadinimų atitiktą Draudimo sutartyje nurodytų draudžiamųjų įvykių požymiams. Taip pat pareiškėjas draudikui kėlė reikalavimą pateikti 2021 m. liepos 2 d. raštu draudikui pateiktoje pretenzijoje nurodytus įrodymus ir išmokėti draudimo išmoką už pastebėtus apdrausto būsto sugadinimus.

Pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad draudiko darbuotojų draudikui pateikti paaiškinimai paneigė pareiškėjo teiginius, kad draudiko darbuotojai, atlikę per ankstesnį įvykį apgadinto apdrausto turto (virtuvės) apžiūrą, patvirtino, jog apdrausto būsto sienų ir lubų skilimai atitinka draudžiamųjų įvykių požymius. Draudikas pabrėžė, kad pareiškėjas jam nenurodė jokių žalos atsiradimo priežasčių ir kad draudikas, vadovaudamasis surinktais įrodymais, padarė išvadą, kad žalos požymiai atitinka Taisyklėse įtvirtintas nedraudžiamųjų įvykių sąlygas. Remdamasis draudimo sutartinių teisinių santykių reglamentavimu, draudikas nurodė, kad jo pareiga yra pagrįsti sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką, tačiau jam nekyla pareiga įrodyti tiksliai žalos atsiradimo aplinkybes, jų draudikui negalėjo nurodyti ir pats pareiškėjas.

Draudikas pabrėžė, kad UAB „Smart Claims“ darbuotojai, turintys inžinieriaus ir statybos inžinieriaus kvalifikaciją, atliko ekspertinį draudėjo būsto lubų ir sienų sutrūkinėjimų vertinimą, tačiau draudėjas su vertinimo išvadomis nesutinka. Draudikas ne kartą siūlė draudėjui susitikti ir aptarti kilusius klausimus, tačiau draudėjas dėl to nepasisakė. Vadovaujantis Bendrųjų draudimo sąlygų Nr. TG-20181 39 punktu, ne tik draudikas, bet ir draudėjas gali samdyti ekspertus ir remtis jų išvadomis, siekdami nustatyti įvykio priežastis ir nuostolio dydį. Tačiau draudėjas nepateikė jokių objektyvių duomenų, kurie galėtų paneigti draudiko padarytas išvadas dėl labiausiai tikėtinos defektų atsiradimo priežasties, taip pat negalėjo paaiškinti, kokio tai įvykio pasekmė. Atsižvelgdamas į tai, draudikas nemato pagrindo atlikti papildomą ekspertizę, kad būtų nustatytos vienareikšmiškos būsto lubų ir sienų sutrūkinėjimo priežastys. Neturint duomenų apie draudžiamąjį įvykio faktą, negalima teigti, kad draudikas privalo įrodyti, dėl ko sutrūkinėjo draudėjo būsto lubos ir sienos.

Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas teigia neturintis pagrindo keisti priimto sprendimo atsisakyti mokėti draudimo išmoką, atlyginančią apdrausto pastato sienų ir lubų sugadinimų remonto išlaidas.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko atsisakymo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią apdrausto turto defektų remonto išlaidas, pagrįstumo.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Draudimo sutartis sudaroma standartinių sutarties sąlygų – draudiko parengtų draudimo rūšies taisyklių – pagrindu prisijungimo būdu (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 2 straipsnio 28 dalis). Draudimo rūšies taisyklėse turi būti nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai (Draudimo įstatymo 92 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktai).

Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas bei kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007). Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjį įvykio atveju (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009). Nedraudžiamasis įvykis –

draudžiamąjį įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017).

Nagrinėjamu atveju apdraustam turtui teikiamos draudimo apsaugos apimtis yra apibrėžta Draudimo sutarties sąlygose. Kaip minėta, draudimo liudijimo duomenys patvirtina, kad pastatas buvo apdraustas draudimo variantu „If super namai“. Minėto draudimo varianto sąlygos yra įtvirtintos Taisyklių 63 punkte: būstą apdraudus draudimo variantu „If super namai“, draudimo išmoka yra mokama dėl bet kurio staiga ir netikėtai atsitikusio įvykio, išskyrus Taisyklėse nurodytus nedraudžiamuosius įvykius.

Kaip minėta, draudikas, atsisakydamas mokėti apdrausto turto defektų remonto išlaidas atlyginančią draudimo išmoką, rėmėsi Taisyklių 74, 79 ir 82 punktais. Taisyklių 74 punkte nustatyta, kad nedraudžiamaisiais yra pripažįstami tie įvykiai, kurie nėra staigūs ir netikėti. Taisyklių 79 punkte įtvirtinta, kad draudikas nedraudžia nuo statinio defektų (pvz., irimo, skilimo, sugriuvimo ir kt.), kilusių dėl konstrukcijų nusėdimo, pakilimo, pasislinkimo, išsiplėtimo. Taisyklių 82 punkte nustatyta, kad draudikas nedraudžia nuo klaidų ir trūkumų, už kuriuos pagal garantiją arba įstatymuose nustatyta tvarka atsako gamintojas, pardavėjas, tiekėjas, rangovas, montuotojas, garantinę ar techninę priežiūrą vykdomas asmuo. Jeigu darbus atliko draudėjas (įskaitant statybą ūkio būdu), draudėjas prilyginamas šiame punkte išvardytiems asmenims.

Siekdamas pagrįsti teiginį, kad tinkamai pritaikė Taisyklėse įtvirtintas nedraudžiamųjų įvykių sąlygas, draudikas rėmėsi Ekspertine išvada. Joje nurodyta, kad „buto vidaus patalpose sienų ir lubų apdaila – glaistyta, dažyta. Fiksuojami sienų ir lubų apdailos daugybiniai defektai: dalyje lubų ir sienų ploto matomi įstrižai, horizontalūs glaisto, dažų trūkumai / skilimai. Defektų lokacijos ties sienų ir lubų susijungimais, durų, langų angokraščiais bei dalyje sienos ploto. Lubų ir sienų defektų vietose charakteringų vandens užliejimo požymių pro išorines pastato konstrukcijas – stogą, sienas ar drėgmės poveikio žymių neužfiksuota. Išorinio koncentruoto mechaninio poveikio, deformacijų taip pat neužfiksuota. Remiantis disponuojama informacija daromos išvados, kad labiausiai tikėtina pastato vidaus patalpų lubų ir sienų daugybinių apdailos defektų atsiradimo priežastis yra natūralus pastato konstrukcijų ar jo dalių judėjimas / sėdimas. Defektų pobūdis ir vieta charakteringi defektams, atsirandantiems dėl pastato ar jo dalių konstrukcijų poslinkio / judėjimo, kai įstrižai, horizontaliai skyla / trūksta glaisto, dažų sluoksnis sienų, lubų paviršių ploto dalyse, sienų susijungimuose ir / ar sienų, lubų susijungimuose, langų, durų angokraščiuose. Tai įprastų, ilgalaikių procesų pasekmė, be staigaus netikėto išorinio poveikio.“

Vertinant pareiškėjo argumentus, kad draudikas neįrodė, kas lėmė apdraustam turtui padarytą žalą, ir nepateikė ekspertinio žalos atsiradimo priežasčių vertinimo, kuris būtų pagrįstas „konstrukcijų judėjimo matavimų duomenimis, kokiais prietaisais (jų charakteristikos ir metrologinė patikros žyma) buvo atlikti matavimai bei kokiu būdu ir kaip nustatyta“, ir kuris vienareikšmiškai patvirtintų defektų atsiradimo aplinkybes, reikšminga yra kasacinio teismo suformuota draudėjo teisės į mokėtiną draudimo išmoką ir jai įgyvendinti reikšmingų aplinkybių įrodinėjimo aiškinimo ir taikymo praktika. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2017 m. kovo 8 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-117-686/2017, atkreipė dėmesį į Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 ir 3 dalis, kuriose nustatyta, kad draudikas privalo tirti aplinkybes, būtinas draudžiamąjį įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas. Draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką ar atsisakyti ją išmokėti, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo; atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos.

Kasacinis teismas pabrėžė, kad, siekiant užtikrinti nurodytą Draudimo įstatymo reikalavimų įgyvendinimą, Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalyje nustatytos draudėjo, naudos gavėjo ir nukentėjusio trečiojo asmens pareigos. Šie draudimo teisinių santykių dalyviai privalo pateikti draudikui visus turimus dokumentus ir informaciją apie draudžiamąjį įvykio aplinkybes ir pasekmes, būtinus nustatant draudimo išmokos dydį; draudiko reikalavimu šie asmenys taip pat privalo pateikti būtinus nustatant draudimo išmokos dydį dokumentus apie draudžiamąjį įvykio aplinkybes ir pasekmes, kuriuos jis turi teisę gauti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Kokie dokumentai pateiktini draudikui, privalo būti nurodyta draudimo sutartyje.

Remdamasis nurodytu teisiniu reglamentavimu, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad minėtos Draudimo įstatymo nuostatos įtvirtina draudiko pareigą,

pasinaudojant jam suteiktomis teisėmis, nustatyti draudžiamąjį įvykį ar jo nebuvimą, kitas draudimo išmokai mokėti reikšmingas aplinkybes, o kitiems draudimo santykių dalyviams nustato pareigą pateikti draudikui visus turimus draudimo sutartyje nurodytus ir draudiko reikalaujamus dokumentus bei informaciją. Dėl to kilus šalių ginčui dėl pirmiau nurodytų aplinkybių, lėmusių draudiko atsisakymą mokėti draudimo išmoką, draudikas turi pareigą pateikti duomenis, pagrindžiančius jo sprendimą nemokėti draudimo išmokos, o kiti draudimo santykių dalyviai, juos ginčydami, privalo pateikti jų argumentus ir nurodomas aplinkybes patvirtinančius įrodymus (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 12 ir 178 straipsniai).

Nors Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalyje nustatyta draudėjo pareiga draudikui pateikti duomenis apie įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes, tačiau pareiškėjas draudikui 2021 m. birželio 4 d. pateiktame pranešime apie apdrausto turto defektus nenurodė jokių žalos atsiradimo aplinkybių ir jos atsiradimo priežasčių. UAB „Smart claims“ sudaryto Apžiūros akto formoje yra nurodytos šios galimos pažymėti draudiko atstovo užfiksuotos žalos atsiradimo priežastys: „vandentiekio avarija“; „užliejimas iš gretimų patalpų“; „vanduo patenka iš lauko per angas ar nesandarias vietas“; „kita (nurodyti aprašyme)“. Apžiūros akte buvo pažymėta žalos atsiradimo priežastis „kita“, tačiau nėra nurodyta jokių duomenų apie kitas, nei vandens poveikio apdraustam turtui, priežastis (t. y. Apžiūros akto aprašyme nėra detalizuotos „kitos“ žalos turtui atsiradimo priežastys).

Pareiškėjas prašyme nagrinėti vartojimo ginčą nurodė, kad būsto sienų ir lubų skilimų nebuvo pastebėjęs iki dėl ankstesnio įvykio draudiko darbuotojų atliktos apdrausto būsto virtuvės apžiūros. Atsižvelgiant į tai ir remiantis Apžiūros akto duomenimis, taip pat Ekspertinėje išvadoje nurodytomis aplinkybėmis, kad „išorinio koncentruoto mechaninio poveikio, deformacijų nebuvo užfiksuota“, darytina išvada, kad 2021 m. birželio 4 d. pareiškėjo draudikui pateiktame pranešime apie apdrausto turto defektus nurodyta 2021 m. birželio 4 d. įvykio data yra laikytina turto defektų pastebėjimo, o ne staigaus ir netikėto įvykio (pvz., dėl vandens poveikio ar kitų priežasčių netikėtai sugadinto būsto) data.

Pareiškėjas teigė, kad kreiptis į draudiką jį įpareigojo draudiko darbuotojai, nurodydami, kad pastebėti apdrausto būsto defektų požymiai atitinka draudžiamųjų įvykių sąlygas. Pareiškėjas pabrėžė, kad apdrausto būsto defektus pastebėjo „atvykęs žalų ekspertas ir įpareigojo susitvarkyti“. Remiantis pareiškėjo draudikui ir Lietuvos bankui pateiktais paaiškinimais apie apdraustam būstui padarytą žalą, darytina išvada, kad pareiškėjas iš esmės teigė, jog būsto sugadinimų priežastys jam nėra žinomos ir kad iki draudiko darbuotojo atliktos būsto apžiūros pareiškėjas nebuvo pastebėjęs jokio staigaus ir netikėto įvykio, galėjusio lemti apdrausto turto defektų atsiradimą.

Atsižvelgiant į Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalies nuostatas, kad draudėjo privalomi draudikui pateikti duomenys turi būti nurodyti Draudimo sutartyje, pažymėtina, kad Taisyklių 189 punkte yra išvardyti dokumentai, kuriuos privalo draudėjas pateikti, kad gautų draudimo išmoką. Minėtame Taisyklių punkte nustatyta, kad draudėjas draudikui turi pateikti pranešimą apie žalą, nurodyti *įvykio datą ir laiką, įvykio aplinkybes ir priežastis*, nuostolių dydį ir banko sąskaitą, į kurią reikia pervesti draudimo išmoką, informaciją, kokioms institucijoms pranešta apie įvykį. Nagrinėjamu atveju pareiškėjas draudikui nenurodė tikslių žalos atsiradimo duomenų (kaip minėta, Lietuvos bankui pateikti duomenys suteikia pagrindą daryti išvadą, kad pareiškėjo nurodyta 2021 m. birželio 4 d. data yra turto defektų pastebėjimo, o ne jų atsiradimo data), taip pat nepateikė paaiškinimų apie būsto sienų skilimo aplinkybes ir priežastis.

Vertinant pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kad jis draudikui pranešimą apie 2021 m. birželio 4 d. nustatytą būsto sienų skilimą pateikė įpareigotas draudiko darbuotojų, pažymėtina, kad draudikas Lietuvos bankui pateikė Žalų partnerių ir tyrimų departamento tyrėjo G. V. ir turto žalų specialistės N. B. 2021 m. rugsėjo 3 d. paaiškinimus dėl pareiškėjo nurodytų aplinkybių. Draudiko darbuotojai nurodė, kad apdraustame būste atliko įskilusios plautuvės apžiūrą (žalos byla Nr. *(duomenys neskelbtini)*). Žalų partnerių ir tyrimų departamento tyrėjo G. V. paaiškinimuose nurodyta: „po plautuvės apžiūros buvo atkreiptas dėmesys, kad yra suskilinėjusios pirmo aukšto vidinės sienos. Su klientu buvo bendrauta apie tai, tačiau jis jokių pretenzijų nereiškė, nes tai, pasak jo, galimai yra statytojo brokas ir jis pretenziją jau yra pareiškęs jiems. Aš asmeniškai kliento registruoti žalos, dėl šio įvykio, draudimo bendrovėje, neįpareigojau ir jokios kalbos tarp manęs ir jo dėl draudiminio įvykio nebuvo.“

Turto žalų specialistė N. B. pateiktuose paaiškinimuose nurodė: „plautuvės apžiūros metu klientas pasakojo, kaip bute buvo atliekama renovacija, po kurios tariamai suskilinėjo sienos. Iškeliau hipotezę, kad galimai renovuojant namą, kai buvo atidengtas stogas, kritulių vanduo galėjo patekti ir įsigerti į mūro konstrukcijas – dėl ko pasekoje ir atsirado skilimai. Jokių

būdu nesakiau, kad toks įvykis galėtų būti draudžiamasis, kadangi dirbu turto žalų specialiste daugiau nei 4 metai ir puikiai žinau kad toks įvykis priskiriamas prie nedraudžiamųjų ne tik „If“ bendrovėje, bet ir pas kitus Lietuvos draudikus.“

Svarbu tai, kad pareiškėjas Lietuvos bankui nepateikė jokių įrodymų, galinčių pagrįsti, jog draudiko darbuotojai atlikę plautuvės apžiūrą pareiškėjui patvirtino, kad pastebėti būsto sienų skilimai atitinka draudžiamųjų įvykių požymius. Be to, pareiškėjas 2021 m. birželio 4 d. pateiktame pranešime apie pastebėtus turto defektus taip pat nenurodė jokių duomenų apie draudiko darbuotojų po ankstesnio įvykio pastebėtus būsto sienų skilimus ir kad draudiko darbuotojai pareiškėjui patvirtino, jog tokio pobūdžio defektai yra Draudimo sutartyje nurodytų draudžiamųjų įvykių pasekmė. Minėtos aplinkybės nebuvo pažymėtos ir po UAB „Smart claims“ atliktos sienų defektų apžiūros surašytame Apžiūros akte. Remiantis Lietuvos bankui pateiktais dokumentais, nėra pagrindo daryti išvadą, kad Žalų partnerių ir tyrimų departamento tyrėjo ir turto žalų specialistės 2021 m. rugsėjo 3 d. paaiškinimuose yra nurodyti klaidingi ir kitiems įrodymams prieštaraujantys duomenys. Surinkti įrodymai negali pagrįsti, kad draudiko darbuotojai pareiškėjui sukėlė nepagrįstų lūkesčių, kad galioja platesnė draudimo apsauga, ir (arba) kad tokie draudiko darbuotojų veiksmai būtų reikšmingi, vertinant draudiko sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką.

Atsižvelgiant į Draudimo įstatymo 98 straipsnyje įtvirtintas draudimo sutarties šalių pareigas, įvykus įvykiui, kuris gali būti pripažįstamas draudžiamuoju, pažymėtina, kad draudikas, siekdamas įvykdyti įstatymo reikalavimus įrodymais pagrįsti sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką, rėmėsi ne tik Ekspertine išvada, tačiau, kilus vartojimo ginčui, Lietuvos bankui pateikė ir kvalifikuoto statybos projektų vadovo R. J. surinktų įrodymų pagrindu atliktą papildomą žalos atsiradimo priežasčių vertinimą ir paaiškinimus dėl Eksperto išvadoje nurodytų žalos atsiradimo priežasčių (toliau – Specialisto paaiškinimai).

Specialisto paaiškinimuose nurodyta, kad „pastato konstrukcijos kažkiek juda per visą pastato gyvavimo laikotarpį ir šis judėjimas gali sukelti skilimus bet kada tiek naujai statytame, tiek ir senos statybos name. Dažniausios priežastys: ore esančios drėgmės, temperatūros pokyčiai ir jų poveikis (ypač apdailinėms konstrukcijoms). Skirtingos konstrukcijos ir skirtingos medžiagos skirtingai reaguoja į šiuos poveikius: vienos labiau plečiasi, kitos mažiau. Ir, ypač tose vietose, kur susiliečia skirtingų medžiagų konstrukcijos arba tose pačiose konstrukcijose yra didesnių įtempių siūlė, neatlaikiusios šių įtempimų konstrukcijos ar jų apdaila gali trūkti. Kaip pavyzdys galėtų būti gipso kartono konstrukcijų lietimosi su mūrine siena siūlė arba pačių gipso kartono plokščių lietimosi vienos su kita siūlės. Jei šios siūlės įrengimo metu buvo nepakankamai suarmuotos, netinkamai įrengtas jų karkasas ar pan., tai po įrengimo jau atsirado didesni nepageidautini įtempimai, kurie gali išlikti ilgesnį laiką nepastebėti. Galiausiai, ilgainiui po oro drėgmės, temperatūros pokyčių, vykstant šiluminiam medžiagų plėtimuisi įtempiai pasidaro per dideli ir jų neatlaikiusios konstrukcijos skyla. Tai gali įvykti ir praėjus ilgesniam laikui po įrengimo. Nagrinėjamame bute analogiški trūkimai ir yra fiksuoti ant lubų.

Pastato laikančios konstrukcijos (sienos, perdanga) taip pat juda arba turi potencialą sujudėti nuo namo statybos praėjus ir keliolikai metų. Tą gali lemti: a) statybos brokas. Pavyzdžiui, konstrukcija kažkur neteisingai atremta, sumontuota ar įrengta per silpna. Tokia konstrukcija gali prabūti nepajudėjus ilgus metus, bet labiausiai įsitempusioje vietoje kažkada nežymiai sujuda dėl eksploatacijos metu namo konstrukcijas veikiančių poveikių (klimato sąlygos, transporto šalia vibracija, gyventojų, baldų ir kt. apkrovos ir jų pokyčiai); b) grunto po pamatais, o tuo pačiu ir viso pastato, deformacijos. Kad ir pamatai įrengti stabilūs, gruntas turi potencialą kažkiek judėti visada – jį veikia klimatas, krituliai, transporto, kitų pastatų šalia sukeltos apkrovos ir kt.; c) plastinės medžiagų deformacijos, medžiagų nuovargis. Pavyzdžiui, po namo statybos sumontuota perdangos plokštė gali nežymiai linkti ilgus metus, nes ją veikia ir jos pačios masė, besitempianti armatūra viduje, namo gyventojų, baldų, perstatomų pertvarų, transporto ir kitos apkrovos bei jų pokyčiai. Galiausiai labiausiai įsitempusiame taške konstrukcijos įtempiai pasidaro per dideli ir įvyksta nedidelis jos sujudėjimas, atsiveria matomas skilimas apdailoje. Tuo pačiu kažkiek įlinkusios perdangos (arba stogo) apkrova gali persiduoti sienoms, į kurią ji remiasi, ir, silpniausiose vietose, įprastai ties angomis, sienos gali trūkti. Panašūs sienų trūkimai ties angomis, išoriniais kampais fiksuojami ir nagrinėjamame objekte.“

Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis ir draudiko pateiktais įrodymais, specialistas padarė išvadą, kad: „UAB „Smart claims“ ekspertinėje išvadoje nurodytos priežastys, tokios kaip „pastato konstrukcijų ar jo dalių judėjimas/sėdimas“, „įprastų, ilgalaikių procesų pasekmė,

be staigaus netikėto išorinio poveikio“ yra teisingos, nes konstrukcijų skilimai gali atsirasti pastato eksploataavimo laikotarpiu, praėjus ir daug metų po jo pastatymo.“

Atsižvelgiant į Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1–3 dalyse įtvirtintas draudimo sutarties šalių pareigas įvykus įvykiui, taip pat kasacinio teismo suformuotą minėtų teisinių santykių, kilus civilinio pobūdžio ginčui, aiškinimo ir taikymo praktiką, pažymėtina, kad draudikas įrodymais pagrindė sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką, tačiau pareiškėjas, ginčydamas draudiko sprendimą, nepateikė jokių įrodymų, pagrindžiančių žalos apdraustam turtui atsiradimo aplinkybes ir priežastis ir nenurodė jokių duomenų, kurie nuginčytų draudiko pateiktos Ekspertinės išvados duomenis.

Kaip pagrįstai atsiliepiame į pareiškėjo kreipimąsi nurodė draudikas, Draudimo sutarčiai taikomų Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų Nr. TG-20181 (toliau – Bendrosios sąlygos) 39 punkte nustatyta, kad ne tik draudikas, tačiau ir draudėjas gali samdyti ekspertus ir remtis jų išvadomis, siekdami nustatyti *įvykio priežastis* ir nuostolio dydį. Remiantis Bendrųjų sąlygų 41 punktu, ekspertai gali būti samdomi ir bendru draudėjo bei draudiko susitarimu.

Draudikas nurodė, kad „ne kartą siūlė draudėjui iškilusius klausimus aptarti susitikimo su draudiko metu, tačiau draudėjas pozicijos dėl susitikimo neišreiškė“. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalyje ir Taisyklių 189 punkte nustatytas įpareigojimas draudėjui draudikui pateikti informaciją apie įvykio aplinkybes, taip pat nurodyti įvykio datą, laiką, priežastis ir duomenis, kokioms institucijoms buvo pranešta apie įvykį. Kadangi pareiškėjas minėtos informacijos nepateikė ir nenuginčijo draudiko pateiktos Ekspertinės išvados kitais įrodymais (pvz., Bendrųjų sąlygų 39 punkte nurodytu ekspertiniu vertinimu), nėra pagrindo suabejoti draudiko sprendimu atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią turto defektų remonto išlaidas.

Lietuvos bankui pateikti draudiko paaiškinimai suteikia pagrindą teigti, kad pareiškėjui pateikus papildomus įrodymus apie žalos atsiradimo aplinkybes ir priežastis, taip pat jei dėl minėto įvykio būtų gauti Ekspertinė išvada paneigiantys kito ekspertinio vertinimo duomenys, draudikas papildomai vertintų pareiškėjo nurodytą įvykį. Tačiau, remiantis turimais įrodymais, galinčiais pagrįsti draudiko sprendimą nemokėti draudimo išmokos, darytina išvada, kad draudikui nėra pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo, todėl pareiškėjo reikalavimas yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis